

Łódź - 12.11.2024

prof. dr hab. inż. arch. Bartosz Hunger
Instytut Architektury Wnętrz
Wydział Sztuk Projektowych
Akademia Sztuk Pięknych w Łodzi

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

***„Projekt samowystarczalnej osady w oparciu o zasadę
zrównoważonego rozwoju i rozwiązania nisko technologiczne.”***

promotor: ***prof. dr hab. Andrzej Wielgosz***

autor: ***mgr inż. arch. Łukasz Spychaj***

Sporządzona na zlecenie Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu

W przewodzie doktorskim w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki
plastyczne i konserwacja dzieł sztuki w związku uchwałą Uczelnianej Rady
ds. Nauki i Jakości Kształcenia UAP z dn. 14.10.2024 r.

Zlecniodawca recenzji

Uczelnia: Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu

Do zlecenia została dołączona dokumentacja złożona przez doktoranta:

1. Rozprawa doktorska, portfolio, streszczenie i wizualizacje w formacie pdf
w formie elektronicznej nagrane na załączony nośnik elektroniczny

2. Dorobek artystyczny i projektowy w formie port folia w formie drukowanej
3. Rozprawa doktorska –110 stron w formie drukowanej

Dane doktoranta

Łukasz Spychaj uzyskał tytuł magistra sztuki w 2017 r. na Wydziale Rzeźby i Działań Przestrzennych Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, a w 2019 r. tytuł magistra inżyniera architekta na Wydziale Architektury i Wzornictwa Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu i w tym samym roku na tym samym wydziale rozpoczął studia doktoranckie.

Bezpośredni po uzyskaniu dyplomu rozpoczął pracę dydaktyczną najpierw w latach 2016 – 2018 w Pracowni Woda w Krajobrazie dr hab. Izabeli Idzikowskiej, a następnie od roku 2019 w Pracowni Interpretacji Przestrzeni prof. dr hab. Andrzeja Wielgosza. W latach 2018/19 2020/21 był również wykładowcą na Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu

Działalność twórczą, projektową prowadzi w oparciu o autorską pracownię projektową *SAMO STUDIO*, pracuje również w zespole stanowiącym pracownię architektoniczną *INSOMIA*.

Dorobek twórczy, dydaktyczny i naukowy

Wszystkie informacje na temat swoich dokonań i projektowej działalności artystycznej doktorant zawarł w wydrukowanym Portfoliu zawierającym dorobek z lat 2017 – 2024.

Przedstawiany do oceny dorobek twórczy to 15 pozycji o zróżnicowanym charakterze i skali założeń. Dominują projekty wnętrzarskie wnętrz mieszkalnych i użyteczności publicznej, systemy ekspozycyjne, pawilony wystawiennicze, ale mamy również meble miejskie, instalacje artystyczną, a także projekt architektoniczny i urbanistyczny.

Wszystkie projekty charakteryzuje wysoki poziom z wyraźnie odcisniętym indywidualnym stylem autorskim. Doktorant świetnie porusza się w aktualnych

trendach projektowych. W realizacjach wnętrzarskich na pierwszy plan wysuwa się poszanowanie istniejącej historycznie tkanki, twórcze i kulturalne jej przetworzenie oraz umiejętne skonstrastowanie z implikowanymi elementami współczesnymi.

Lekkość i swoboda ujęte w czytelne założenia kompozycyjne przy użyciu adekwatnych środków to główne elementy łączące wszystkie dokonania twórcze autora, który poprzez proste decyzje uzyskuje maksymalne efekty. Sformułowany wniosek najtrafniej odzwierciedla projekt koncepcyjny tymczasowego pawilonu Porsche na dziedzińcu UAP oraz realizacje wnętrzarskie *ZDOLNI i ZDOLNI 2.0*.

Potwierdzeniem wysokiego poziomu doktoranta są zdobywane przez niego nagrody, z których najcenniejszą wydaje się ta za Najlepszy Dyplom Artystyczny UAP. Szkoda, że w portfolio brak nagrodzonej pracy.

Tak jak utalentowanym jest projektantem tak wydaje się jest również Łukasz Spychaj uzdolnionym i uniwersalnym pedagogiem. Świadczą o tym załączone linki do wystaw prezentujących przykłady studenckich realizacji wykonanych pod jego kierunkiem.

Ocena rozprawy doktorskiej

Praca doktorska pt. **„Projekt samowystarczalnej osady w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju i rozwiązania nisko technologiczne.”** to 110 stronicowy, ilustrowany zdjęciami i rysunkami tom opracowany na podstawie wielu źródeł. Składa się z 7 rozdziałów: 1. Wstęp; 2. Ramy antroposocjologiczne; 3. Ramy socjologiczne; 4. Zrównoważona produkcja żywności; 5. Energia; 6. Nisko technologiczne rozwiązania architektoniczne 7. Rozwiązania projektowe. Pierwsze sześć rozdziałów służy wyznaczeniu ram ideowych i naukowych oraz określeniu wytycznych dla dalszych rozwiązań projektowych opisanych i zaprezentowanych w rozdziale siódmym. Całość zamyka spis bibliografii.

Problem zrównoważonego rozwoju w kontekście przyszłości budownictwa nie jest nowy, ale cały czas niezwykle aktualny. Jeszcze w XX wieku zacząłem pracę nad doktoratem na ten temat. Prowadziłem badania nad strukturą obiektów ograniczającą kompleksowo zużycie energii i poprawiającą złożony (psychiczny, fizyczny i społeczny) komfort użytkowników. W oparciu o wnioski przewidywałem

kierunki rozwoju. Niewiele z nich się sprawdziło, między innymi rozwój wentylacji naturalnej praktycznie się od tego czasu cofnął, beton jest jeszcze bardziej powszechny, a cała tak zwana „proekologia” ogranicza się faktycznie do mechanicznego stosowania pomp ciepła i fotowoltaiki. Dobrze, że doktorant do tego niezwykle ważnego tematu wraca w ujęciu kompleksowym (interdyscyplinarnym), idealistycznym, a przede wszystkim stawiając w centrum swoich badań człowieka (mieszkańca) jako główny punkt odniesienia.

Przedstawione w pracy rozdziały o charakterze badawczo – analitycznym można uznać za bardzo udane, ciekawe, przejrzyste w odbiorze, dobrze zakomponowane. Autor w pierwszym rzędzie koncentrując się na użytkowniku, słusznie zaczyna od zagadnień antropologicznych i socjologicznych dążąc do określenia optymalnych warunków życia, chociaż niektóre wnioski formułuje ryzykownie (nie czuję się ewolucyjnie opóźniony do życia w mieście). W dalszej kolejności analizuje dobór rozwiązań pozwalających na samowystarczalność projektowanej osady zarówno od strony zapewnienia źródła pożywienia jak i energii. Na szczególną uwagę zasługuje fakt skoncentrowania się na rozwiązaniach nisko technologicznych wymagających od projektantów wyższego poziomu kreatywności.

Sformułowane na podstawie badań i analiz wytyczne projektowe tworzą bardzo dobrą bazę dla dalszych rozwiązań projektowych. Są wprowadzone bardzo idealistyczne i wręcz utopijne, ale w przypadku pracy doktorskiej o charakterze badawczym trudno traktować to jako zarzut. Szkoda jednak, że zaprezentowany projekt jest niepełny. Atrakcyjny od strony formalnej, nisko technologiczny, zawierający wszystkie elementy niezbędne do autonomicznego funkcjonowania takie jak: szklarnie do pionowej uprawy żywności, grawitacyjne magazyny energii, kumulacyjne rdzenie budowlane, dla odbiorcy zaplanowany jest przypadkowo. Brak planu zagospodarowania terenu nie tłumaczy sposobu rozmieszczenia budynków, który może być kluczowy w odniesieniu do pozyskiwania energii słonecznej (wzajemne przesłanianie budynków, kąty i czas operowania słońca itp.). przyjęte formy domów mieszkalnych same się nie tłumaczą przy braku chociaż podstawowych schematów funkcjonalnych. Jak działają przepływy energii w wewnętrznych trzonach akumulacyjnych? Jak w poszczególnych pomieszczeniach operuje słońce i jak można to regulować w zależności od pory roku? Co z wentylacją naturalną, utylizacją odpadów i odzyskiem energii?

Konkluzja

Pan mgr Łukasz Spychaj to bardzo ciekawy profesjonalny projektant, świetnie odnajdujący się we współczesnych trendach dizajnu i architektury. Jego prace charakteryzuje lekkość, prostota środków i duże poszanowanie kontekstu. W swojej pracy dzięki odwadze w podejmowaniu eksperymentów, szerokiej wyobraźni oraz wnikliwym podejściu do badań, prezentuje unikatowe rozwiązania o indywidualnych walorach artystycznych. Podjęty temat mimo braku odpowiedzi na kilka istotnych pytań uważam za istotny głos w dyskusji nad bardzo ważnym społecznie zagadnieniem, przed którym dla architektów nie ma w przyszłości ucieczki.

Pozytywnie oceniając rozprawę doktorską oraz efekty działalności artystyczno-projektowej doktoranta w odniesieniu do wymagań art. Ustawy z dn. 14.03.2003r. (dz. U. z 2003 r., nr 65, poz. 595, Dz. U. 2005 r. nr 164, poz. 1365, Dz. U. z 2011 r. nr 84 poz. 455) uprzejmie informuję Szanowną Uczelnianą Radę ds. Nauki i Jakości Kształcenia Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, o wysoce istotnej, w moim przekonaniu, wartości pracy doktorskiej Pana mgr Łukasza Spychaja oraz, że przedłożona, recenzowana przeze mnie praca spełnia wymagania stawiane pracom doktorskim przewidziane art. 187 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Popieram też wniosek o nadanie Panu mgr Łukaszowi Spychajowi stopnia naukowego doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Bartosz Hunger

